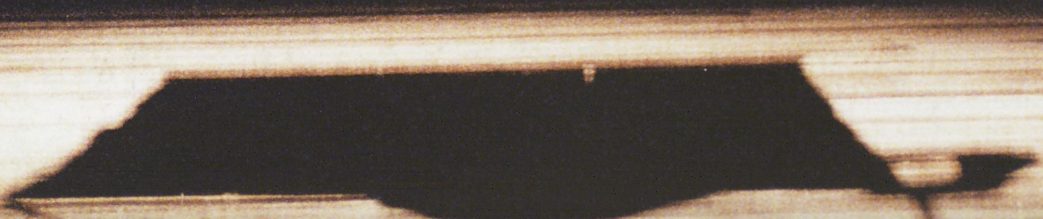
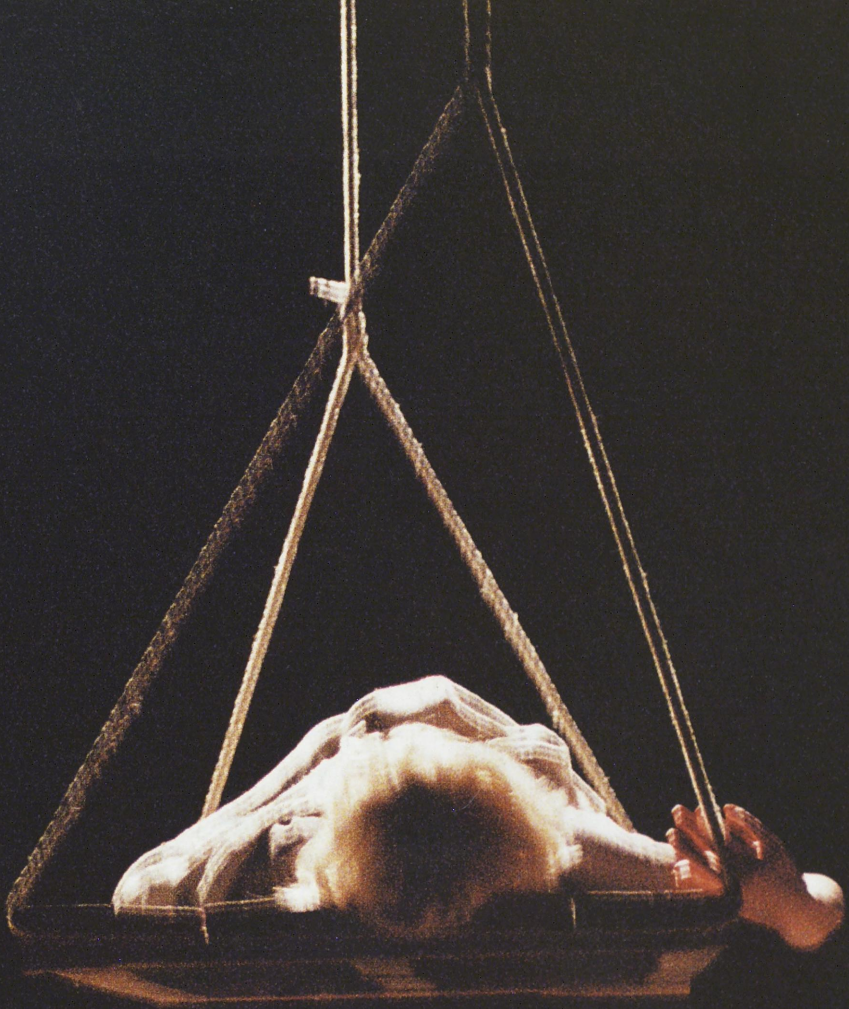

Eit draumspel

av August Strindberg

«Det vakraste landskap eg har sett i Sverige»

Midsommar 1899 kom Strindberg til Furusund. Ei veke seinare skreiv han begeistra til Gustaf Geijerstam: «Dette er det vakraste landskap eg har sett i Sverige.» Det var likevel ikkje hans første møte med Furusund, han hadde vore der tjuefire år tidlegare, men da gjorde den vesle toll- og losstaden ikkje så sterkt inntrykk på han. «I Furusund trivst eg ikkje,» skreiv han den gongen. Det var den rike juveleren Christian Hammer som gjorde staden om til ein moderne badeby. Ein stor utstillingshall bygde han om til sositetssalong – «Hammerska ladan» – og han bygde restaurant og eit lite sommarteater. Det kan høyrast merkeleg ut, men desse nymotens greiene tiltalte August Strindberg og den unge frua hans, Harriet Bosse. I Strindbergs diktning heiter Furusund «Fagervik», medan «Skamsund» er ein rein konstruksjon. I *Eit draumspel* kjenner vi namnet att både i Fagervik og Skamsund, men vi møter det òg i novella *Taklagsøl*, der Strindberg, i form av febersynene til ein dødssjuk mann, seier meininga si om ekteskapet med Harriet Bosse. Her fortel han om tida si på Isola Bella, ei lita øy like ved sørspissen av Furusund. Det romantiske namnet er frå Hammer si tid, da omgjevnadene til erkesvenske sommarparadis ofte fekk russiske og italienske namn.

Isola Bella blir skildra i *Taklagsøl*, der det heiter «ein grønlande holme blir, ved ei lita bru, bunde saman med fastlandet, der badebyen låg. På holmen eit hus, landleg, heimekosleg, svært romsleg, slik at det var plass til dei nådige, ei båtbrygge og eit båthus».

Med stor innleving skildrar Strindberg den lykkelege tida på Isola Bella. Han handlar med gartnaren, som kjem med sine grøn saker i båt. Han får ferskt brød frå bakaren – og så er det på tide å vekkje make og barn: «Soveromsglaset vart slått opp, og eg steig inn med mine rikdommar, kaneforen med offerkorga, og eg strødde roser på kvite laken og kniplingar, herlege unge kroppar for vidopne glas i eit vakkert rom med kvite møblar, der havbrisen gleid ut og inn mellom blomstrande gardiner, fuglekvitte, lauvbrus og bølgeskvalp.»

Furusund som badeby har Strindberg skildra i ei anna novelle: «Til venstre følgde det blå sundet, og grøne oddar med oretre stakk ut. Der låg hytte etter hytte, den eine likna ikkje den andre, men alle var fine, velstelte, med opne verandaer, flagrande gardiner, flaggstenger og rosebed.»

Frå dei fleste hyttene gjekk det ei brygge ut i sundet, og der låg kvite snekker, sluppar, kutterar. Han kunne sjå inn gjennom vindauga i hyttene, og der sat helgekledde menneske og kvilte. På kjøkkentroppene sat tenestejentene med armane i kross og gjorde ingenting. Iblant kom det vellyd ut gjennom vindauga, musikk og song, fagre og kunstferdige tonar, stundom høgtidelege. – Dette var som i eventyrbøkene eller i dei vakre draumane, dette var ei anna og betre verd, dette var Fagervik.

Frå *Ett minnesalbum*

Til diktarens 100-årsdag den 22. januar 1949, utgitt av Åhlén & Åkerlunds förlag, Stockholm, i samarbeid med Strindbergsselskapet og sekretæren fil. dr. Torsten Eklund. Tekst og redigering Gösta Tranströmer.

Påminning

Forfattere har i dette draumspelet, på same måte som i det førre: *Til Damaskus*, prøvd å etterlikne draumens usamanhengande, men tilsynelatande logiske form. Alt kan skje, alt er mogleg og sannsynleg. Tid og rom eksisterer ikkje: På ein spinkel realitetsgrunn spinn fantasien og vev nye mønster, ei blanding av minne, opplevingar, frie påfunn, urimelege påfunn og improvisasjonar.

Personane blir kløyvde, fordobla, dampar bort, blir fortetta, flyt ut og samlar seg. Men eitt medvit står over alle, det er drøymarens medvit. For det finst ingen løyndommar, ingen inkonsekvensar, ingen skruplar, inga lov. Han dømmer ikkje, frikjønner ikkje, relaterer berre; og slik som draumen mest er smerteleg, mindre ofte gledeleg, går ein tone av vemod og medynk med alt levande gjennom den vinglande hendingsgangen. Søvn, frigjeraren, førekjem ofte pinefull, men når plaga er som størst, kjem oppvakninga og forsonar den lidande med røyndommen, som kor smertefull den enn kan vera, i same stund like full blir ei nyting, jamført med den plagsame draumen.

August Strindbergs fortale til Eit draumspel. Omsett av Edvard Hoem

«Min största smärtas barn»

Det var det August Strindberg kalla stykket sitt, *Eit draumspel*. Det er i eit brev han skreiv premierekvelden den 17. april 1907 at Strindberg skildrar kjenslene han hadde for dette stykket. I det same brevet kallar han det «mitt mest älskade drama».

Eit draumspel vart skrive hausten 1901. I august dette året får Strindberg eit brev frå kona si, Harriet Bosse, der ho fortel at ho har gått frå han «för alltid». Draumen om eit lykkeleg ekteskap blir knust, og no startar «jämmt 40 dagars lidanden, bland de svåraste jag gengått», som Strindberg skriv. Denne smerta ber seinare frukt i stykket som er ferdigskrive til årsskiftet.

Temaet i stykket kan tolkast slik at livet aldri kjem til å motsvare draumane og vonene våre. Kanskje når vi måla våre ein dag berre

for å sjå at det vi har lengta etter likevel ikkje er nok. At stykket er skrive i ei stemning av total tomleik, ser vi av dagbøkene til Strindberg frå september 1901: «Denna för mig så stora och utomordentligt sköna kärlekshistoria, vilken upplöste sig i ett gäckeri, har givit mig övertygelsen, att livet är illusion, och att de vackraste historierna, vilka upplösas som bubblor av smutsigt tvättvatten, äro gjorda för att inge oss avsky för livet. Vi höra icke hemma här och vi äro för goda för denna usla tillvaro ... Mänskorna äro icke födde onda, men de bli onda av livet. Då kan livet icke var en uppfostran, icke heller ett straff (som förbättrar) utan bara ett ont.»

Om August Strindberg på www.extrapris.com/strindberg.html

Eit draumspel

av August Strindberg

Omsett av Edvard Hoem

Musikk Ketil Hvoslef

Regi: Stein Winge

Regiassistent: Kari Onstad

Scenografi: Chloé Obolensky

Scenografiassistent: Michel Rose

Kostymedesign: Claudie Gastine

Lysdesign: Dag Sigurdsson

Maske- og parykkdesign: Nina Bloch

Lyddesign: Igor Zamarajev

Indras dotter	Kirsti Stubø
Glasmeisteren/Don Juan/Den blinde	Svein Erik Brodal
Offiseren	Per Schaanning
Advokaten	Bjørn Sundquist
Diktaren	Nils Sletta
Mora/Portnerska/Ediths mor	Jorunn Kjellsby
Plakatmannen	Hallvard Holmen
Lina/Victoria/Kristin	Ane Dahl Torp
Dekanus for det teologiske fakultet/ Koristen	Ragnar Dyresen
Dekanus for det filosofiske fakultet/ Suffløren	Magne Lindholm
Dekanus for det medisinske fakultet/ Politimannen	Reidar Sørensen
Dekanus for det juridiske fakultet	Sverre Solberg
Skulemeisteren/Faren	Sverre Bentzen
Lordkanslaren/Pensjonisten	Bernhard Ramstad
Karantenemeisteren/Ein songar	Jon Eivind Gullord
Edith	Linda Mathisen

Elles medverkar:

Liv Landmark, Kyrre Solem Larsen, Tov Sletta, Magnus Tindberg
og Jørn Vestrheim

Inspisient: Krzysztof Seliga

Rekvisitør: Finn Kirkeby

Lysmeistrar: Ellen Huuse/Raymond Stubberud

Sufflør: Torill Steinlein

Kostymekoordinator: Benedicte Folkman

Scenekoordinatorar: Birger Kingsrød/Lars Vuttudal

Foto Fin Serck-Hanssen

Bilda er tatt i prøveperioden

Korpartia er spela inn i studio på Det Norske Teatret

Premiere 14. februar 2004 på Scene 2

Programredaksjon Stein Winge, Ola E. Bø, Kari Hauge, Ida Michaelsen

Grafisk formgeving Knut-Jarle Hvitmyhr

Trykk A.s Merkur-Trykk

Vindane klagar

Jorda er ikkje rein,
livet er ikkje godt,
menneska er ikkje vonde,
ikkje gode heller.
Dei lever som dei kan,
ein dag i senn.
Søner av støvet vandrar i støv,
av støv blei dei fødde,
til støv skal dei bli.
Føter å trampe med fekk dei,
venger ikkje.
Sølete blir dei,
er det deira skuld,
eller di?

August Strindberg på Det Norske Teatret

Heimsøybuarane	1918	1960	Lykke-Pers reise
Løysingsordet	1919	1963	Frøken Julie
Heimsøyfolket	1937	1965	Eit draumspel
Dødsdansen	1949	1969	Til Damaskus
Frøken Julie	1951	1972	Påske
Spøksonaten	1953	1975	Dødsdansen
Gustav Vasa	1957	1993	Frøken Julie
Faderen	1959	1994	Spøksonaten

August Strindberg (1849-1912)

Strindberg veks opp i eit borgarleg miljø i Stockholm, studerer humanistiske fag i Uppsala, og freistar utan hell å bli så vel skodespelar som medisinarstudent. I 1872 blir han medlem av det litterære selskapet Runa der han blir lagt merke til med tragediar som *Hermione* og *Den fredlöse*. Han er også aktiv som journalist og medarbeidar i fleire aviser. I 1874 blir han tilsett som ekstraordinær amanuensis ved Kungliga Biblioteket. Han møter også Siri von Essen som han gifter seg med i 1877. Det litterære gjennombrotet han trur skal kome med det historiske dramaet *Mäster Olof* (1872), lar vente på seg til han kjem med den naturalistiske romanen *Röda rummet* (1879). I åra 1883-89 oppheld han seg med familien i Frankrike, Sveits, Tyskland og Danmark, kjenner seg underminert i Sverige og har store depresjonar. Han skriv ekteskapskildringane *Giftas I* (1884), som fører til ein blasfemiltale han blir frikjend frå, og sidan *Giftas II* der han lar hatet til kvinna slå ut i full blomst. I åra i Europa møter han den litterære naturalismen med Nietzsches overmenneskefilosofi og den nye

djupnepsykologien – som pregar til dømes *Fröken Julie* (1888) og *Fadren* (1887). I 1891 blir ekteskapet med Siri von Essen oppløyst og Strindberg isolerer seg frå svensk kulturliv ved å dra til Berlin. Han gifter seg i 1893 med den austerriske journalisten Frida Uhl, men dei går frå kvarandre etter kort tid. Strindberg er i «Infernokrisen» der han bryt med den naturalistiske 1880-talsdiktinga og har ein rik produksjon av naturvetskaplege og okkulte skrifter. Frå 1899 er Strindberg busett i Stockholm og konsentrerer seg om dramatikk. Frå denne tida er til dømes dramatrilogien *Till Damaskus* (1898-1904), *Dödsdansen* (1901) og *Ett drömspel* (1902). Han inngår eit kortvarig ekteskap med Harriet Bosse (1901-04). I 1907 får Strindberg sin eigen scene, Intima teatern, ved hjelp av August Falck. For denne scenen skriv han same året epokegjerande kammerspel som *Oväder*, *Spöksonaten*, *Brända tomten* og *Pelikanen*. Dei siste åra er vigde til dels vetskaplege, filologiske skrifter og dels polemiske innlegg i den såkalla Strindberg-feiden (1910-12) der han går til åtak på forfattarar som ikkje har vilja gi han si godkjenning.

Kjelde: Aschehougs og Gyldendals Store Norske Leksikon

Depotbiblioteket

04sd 05 640

det norske teatret

www.detnorsketeatret.no

posten

Statkraft

« oss mennesker mellom